

Ärendet

Tillsyn av Söraskolan i Österåkers kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Österåkers kommun att senast den **5 oktober 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd och frånvaro. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Österåkers kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Österåkers kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. Se till att, vid minst ett tillfälle innan den 7 september 2026 informera samtliga lärare och övriga personal om skollagens krav gällande när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska vid redovisningen inkomma med skriftlig dokumentation som visar när och hur informationen har förmedlats. (2 kap. 34 a § skollagen)
2. Se till att en anmälan om särskilt stöd görs till rektorn, eller den rektorn delegerat uppgiften till, när det befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Rektorn ska dokumentera de anmälningar som inkommer under perioden den 5 juni 2026 till den 28 september 2026. Av redovisningen ska också framgå när en utredning om särskilt stöd har startats efter respektive anmälan. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med

huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)

3. Se till att rektor, efter varje beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller beslut att inte utarbeta åtgärdsprogram, underrättar eleven och elevens vårdnadshavare om det fullständiga innehållet i beslutet och hur det går till att överklaga beslutet. Huvudmannen ska, för de åtgärdsprogram och för de beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram som fattas under perioden 5 juni 2026 till den 28 september 2026, redovisa när och hur elev och elevens vårdnadshavare underrättats om de beslut som fattats. (33 § förvaltningslagen [2017:900] och 28 kap. 16 § och 29 kap. 10 § skollagen)

Frånvaro

1. Se till att rektorn, när en utredning av en elevs frånvaro inletts, snarast anmäler frånvaron till huvudmannen. Dokumentation på vilket sätt detta har skett ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (7 kap. 19 a skollagen).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2026:2216) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2026 inlett en tillsyn av Söraskolan i Österåkers kommun. I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Söraskolan följer gällande bestämmelser om extra anpassningar och särskilt stöd samt frånvaro.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 14 april 2026 och 17 april 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat betygskataloger, utredningar av särskilt stöd, åtgärdsprogram och frånvaroutredningar. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Lärare, elevhälsa och rektor berättar i intervjuerna att det finns många elever på skolan som är i behov av stöd i form av extra anpassningar. Lärare uppger att extra anpassningar används i stor utsträckning och nämner exempelvis gemensam lektionsstruktur, extra provmaterial, placeringar i klassrummet, skärmar och lurar. Anpassningar görs ofta för hela klassen i den mån det går och gynnar alla. Lärarna går igenom de extra anpassningarna på elevernas utvecklingssamtal i syfte att följa upp och utvärdera dem.

Särskilt stöd

I intervju med lärare, elevhälsa och rektor beskriver de att anmälan om behov av särskilt stöd kan göras på olika sätt. Ett sätt är när läraren lyfter elevens behov av särskilt stöd på lärarnas teammöte där en representant från elevhälsan är med. Representanten från elevhälsan tar sedan med elevärendet till elevhälsans möte där det noteras att en anmälan har kommit in. Elevens behov av särskilt stöd kan även anmälas genom att läraren tar kontakt med en speciallärare som lyfter elevärendet med rektor eller genom att läraren tar kontakt med rektorn direkt.

Lärare och elevhälsa berättar att anmälningar har missats att föras vidare till elevhälsan enligt rutinen. Det har skett när läraren är av uppfattningen att de har lyft en elev på teammötet och tror att en anmälan är gjord, men representanten från elevhälsan inte har uppfattat det som en anmälan och därför inte tagit med elevärendet till elevhälsans möte. Rektorn bekräftar att detta har hänt och att det finns oklarheter kring rutinen för anmälan vid behov av särskilt stöd. Lärare och elevhälsan anser att skolan behöver tydliggöra rutinen för arbetet med särskilt stöd eftersom

ansvarsfördelningen och anmälningsförfarandet är otydligt. Rektorn uppger att ledningen också anser att rutinen behöver förtydligas.

Skolinspektionen har som en del av sin tillsyn tagit del av en sammanställning där rektorn har redogjort för antal inkomna anmälningar om särskilt stöd, antal startade utredningar om särskilt stöd, antal utredningar om behov av särskilt stöd som avslutats och antal beslut om åtgärdsprogram som fattats för skolans nuvarande elever. Det är enligt informationen 21 elever på högstadiet som har ett aktivt åtgärdsprogram varav 18 elever går i särskild undervisningsgrupp. Elevhälsan uppger att det är för få åtgärdsprogram på högstadiet kopplat till det behov som finns. Rektorn uppger i likhet med elevhälsan att det låter lite, och att det i skolans digitala system framgår att elever inte anmäls och utreds i tillräcklig omfattning kopplat till måluppfyllelsen.

Skolinspektionen har även ställt frågor till rektorn om ett antal elever som inte uppnår kunskapskraven i flera ämnen, men som inte finns med i den sammanställning rektorn tagit fram över elever som anmäls och utreds för behov av särskilt stöd. För tre av de elevexempel som Skolinspektionen har frågat om uppger rektorn att eleverna borde vara anmälda och utredda för behov av särskilt stöd, men att de inte är det.

När en anmälan om särskilt stöd kommit till elevhälsan beslutar rektorn om att starta en utredning om särskilt stöd. Utredningen genomförs bland annat med relevanta kompetenser från elevhälsan och innehåller en kartläggande del följt av en analys av elevens stödbehov. När utredningen är klar upprättar mentor och speciallärare åtgärdsprogrammet och rektorn fattar beslut. Rektorn uppger i intervjun att det alltid fattas beslut efter genomförd utredning, både beslut om att utarbeta åtgärdsprogram och beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram för en elev. Det kan ibland hända att det dröjer någon vecka innan beslut fattas men skolan har arbetat med att förkorta tiden och det har skett en förbättring.

Skolinspektionen har tagit del av fem åtgärdsprogram. Av åtgärdsprogrammen framgår vilket behov av särskilt stöd eleven har och vilka åtgärder som ska vidtas för att tillgodose stödbehovet. Det framgår datum för uppföljning och utvärdering och vem som ansvarar för dessa. I samtliga åtgärdsprogram finns en överklagandehänvisning och beslut har fattats av rektor. I samtliga åtgärdsprogram från mellan- och högstadiet saknas information om att elev och vårdnadshavare har fått ta del av beslutet.

Elevhälsan uppger vidare att vårdnadshavare inte alltid får information om att ett åtgärdsprogram har utarbetats för eleven och vårdnadshavare får inte heller alltid ta del av åtgärdsprogrammet. Detsamma gäller beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn uppger att hen inte vet om besluten alltid skickas till vårdnadshavaren. Rutinen är att mentorn ska skriva ut och skicka åtgärdsprogrammet per post men att det kan finnas

oklarheter kring rutinen. När det gäller beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram uppger rektorn att rutinen är att vårdnadshavaren informeras muntligt och att de i de fallen inte får ta del av beslutet.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. (3 kap. 5 § skollagen)

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 7 § skollagen)

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges

1. i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 §,
2. i form av distansundervisning och annan undervisning enligt 11 a §, eller
3. i form av anpassad studiegång enligt 12 §.

Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Beslut av en rektor får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om 1. åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 §, 2. särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp eller enskilt enligt 3 kap. 11 §, 3. anpassad studiegång enligt 3 kap. 12 §, eller 4. att gå om en årskurs enligt 7 kap. 11 c §. (28 kap. 16 § skollagen)

En myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende ska så snart som möjligt underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövt.

Om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till. Myndigheten ska samtidigt upplysa parten om avvikande meningar som har antecknats enligt 30 § eller enligt särskilda bestämmelser i någon annan författning. En underrättelse om hur man överklagar ska innehålla information om vilka krav som ställs på överklagandets form och innehåll och vad som gäller i fråga om ingivande och överklagandetid.

Myndigheten bestämmer hur underrättelsen ska ske. En underrättelse ska dock alltid vara skriftlig om en part begär det. Underrättelse får ske genom delgivning.

En skriftlig underrättelse behöver inte innehålla uppgift om en sådan person som avses i 31 §, om det kan befaras att personen utsätts för hot, trakasserier eller annan allvarlig olägenhet. (33 § förvaltningslagen)

Skolinspektionens bedömning

Inledningsvis konstaterar Skolinspektionen att det inte framkommit annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav när det gäller arbetet med extra anpassningar. Skolinspektionen bedömer dock att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd.

Utredningen i ärendet visar att en anmälan om särskilt stöd inte görs för alla elever som kan vara i behov av särskilt stöd, vilket är en brist. Skolinspektionen noterar att processen vad gäller särskilt stöd i praktiken inte verkar tydlig i alla delar. Det framgår exempelvis att det råder en osäkerhet hos personalen om elever har blivit anmälda för behov av särskilt stöd och vem som ansvarar för att ta anmälan vidare. Skolpersonal har enligt skollagen en skyldighet att anmäla om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Ett behov av förtydligande föreligger framför allt gällande

vad som utgör en anmälan om särskilt stöd och vem som ansvarar för att säkerställa att en anmälan tas vidare för utredning.

Av utredningen framgår att skolan utreder och fattar beslut om särskilt stöd när en anmälan har kommit in. En utredning om särskilt stöd ska resultera i ett beslut om att utarbeta ett åtgärdsprogram eller beslut om att inte utarbeta ett åtgärdsprogram. Av utredningen i ärendet framgår att rektor har fattat beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram för det elever där en anmälan har gjorts. Skolinspektionen bedömer därför att det inte framkommit annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav när det gäller att utreda och fatta beslut om särskilt stöd när en anmälan kommit in.

Av utredningen framgår dock att elever och vårdnadshavare inte alltid får ta del av beslut om åtgärdsprogram eller beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram, vilket är en brist. Elev och vårdnadshavare ska få ta del av det fullständiga innehållet av beslutet och har, från det datum som vårdnadshavare och elev fått ta del av beslutet, möjlighet att inom tre veckor överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med elever, lärare och rektorn framgår att lärare tar närvaro på lektioner. Om en elev är frånvarande meddelas elevens vårdnadshavare samma dag om elevens frånvaro.

Lärare, elevhälsan och rektorn uppger att om en elev har 15 procent frånvaro tar mentorn kontakt med elevens vårdnadshavare och stämmer av vad frånvaron beror på. På lärarnas teammöte är frånvaron en fast mötespunkt där de diskuterar elever med hög frånvaro. Om frånvaron behöver anmälas finns ett formulär att fylla i som specialläraren tar vidare till elevhälsans möte. Det finns även en länk där lärarna kan göra en anmälan om frånvaro direkt till elevhälsan. Rektorn berättar att länken började användas efter höstlovet. På elevhälsans möte fattas sedan beslut om att starta en utredning av frånvaron eller inte. Ibland lämnas ärenden tillbaka till lärarna för ytterligare kartläggning. Elevhälsan uppger att det saknas frånvaroutredningar för elever i flera fall. Rektorn uppger att skolan utredde elevernas frånvaro på ett annat sätt innan skolan fick den nya rutinen som började tillämpas efter höstlovet, men att även tidigare utredningar finns dokumenterade.

Skolinspektionen har inför tillsynen tagit emot en sammanställning med elever som hade över 20 procent frånvaro vårterminen och höstterminen 2025 samt höstterminen 2024. Av sammanställningen framgår att det finns 16 elever vars frånvaroutredning har inletts men där en anmälan till

huvudmannen inte har gjorts. Rektorn och elevhälsan uppger att huvudmannen i och med den nya rutinen automatiskt får information om att en utredning om en elevs frånvaro har startat i skolans digitala system. I sammanställningen finns flera elever vars utredning inleddes under våren 2026, efter att den nya rutinen införts, men som inte har anmälts till huvudmannen.

Rättslig reglering

En elev i grundskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev i grundskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag. (7 kap. 17 § skollagen)

Om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. (7 kap. 19 a § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar inledningsvis att elevens vårdnadshavare informeras samma dag om eleven har varit frånvarande utan giltigt skäl och att skolan utreder elevens frånvaro.

Skolinspektionen bedömer dock att det finns brister i skolans arbete med frånvaro när det gäller att snarast anmäla frånvaron till huvudmannen när en utredning om en elevs frånvaro inleds. Av utredningen framgår att det finns elever på skolan där en utredning om en elevs frånvaro har inletts, men en anmälan inte har gjorts till huvudmannen. Av skollagen framgår att när en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. Att detta inte har skett är en brist. Att skolan har infört ett nytt arbetssätt för hur en anmälan till huvudmannen ska genomföras föranleder ingen annan bedömning eftersom det nya arbetssättet inte efterlevs i samtliga fall.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Österåkers kommun verksamhet vid Söraskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller särskilt stöd och frånvaro. Det finns därför skäl att förelägga Österåkers kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

X Nicole Gazett

Beslutsfattare
Signerat av: Nicole Gazett

X Linn Larsson

Föredragande
Signerat av: Linn Larsson